

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพผลิตぶดู

★ บัญชีรับ - จ่ายในครัวเรือน

★ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

สมุดบัญชีรับ - จ่ายในครัวเรือน

ใช้บันทึกรายรับหรือรายจ่ายที่เกิดขึ้น ทั้งในครัวเรือนและการประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- ❶ ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- ❷ ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้น

วิธีลงรายรับ

- ❸ ช่อง “ รายรับ ” แบ่งเป็น รายรับประกอบอาชีพ และรายรับอื่นๆ
- (1) “ ประกอบอาชีพ ” เขียนจำนวนเงินที่ได้รับ โดยเป็นเงินที่ได้จากการประกอบอาชีพ
เช่น ขายบูดู
 - (2) “ รายรับอื่นๆ ” เขียนจำนวนเงินที่ได้รับ โดยเป็นเงินที่ไม่ได้เกิดจากการประกอบอาชีพ
เช่น รับเงินค่าจ้าง รับเงินรางวัล รับเงินกู้ยืม ถอนเงินฝากสหกรณ์/
ธนาคาร เป็นต้น
 - (3) “ รวมรายรับ ” เขียนจำนวนเงินที่ได้รับทั้งสิ้น โดยรวมยอดเงินจากช่องที่ (1) และ (2)

แบบฟอร์ม

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 ถึง 2) (3)
		ประกอบอาชีพ (1)	รายรับอื่นๆ (2)	
1	2		3	
ลงวัน เดือน ปี	ลงรายการ		ลงรายรับ	

วิธีลงรายจ่าย

- 4** ช่อง “รายจ่าย” แบ่งเป็น รายจ่ายประกอบอาชีพ และรายจ่ายในครัวเรือน
รายจ่ายประกอบอาชีพ

(4) “ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ” เขียนจำนวนเงินที่จ่ายเป็น ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ
เช่น ค่าปลากะตัก ค่าเกลือเม็ด ค่าภาชนะบรรจุ ค่าฟืนตม่น้ำ
ค่าวัสดุอื่นๆ ดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น

(5) “ซื้อสินทรัพย์ถาวร” เขียนจำนวนเงินที่จ่าย เพื่อซื้อหรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้
หลายปีและมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ
เช่น ซื้อบ่อซีเมนต์หมักปลา เป็นต้น

รายจ่ายในครัวเรือน

(6) – (14) เขียนจำนวนเงินที่จ่ายเป็น ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ตามประเภทรายจ่ายในครัวเรือนที่แยกไว้ โดยรายจ่ายในครัวเรือนจะเป็นรายจ่ายที่ไม่ได้เกิดจากการประกอบอาชีพ เช่น ค่าอาหาร ค่าของใช้ ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าน้ำมันรถ ให้เงินลูก ผักเงิน ชำระคืนเงินกู้ อื่นๆ เป็นต้น

(15) “รวมรายจ่าย” เขียนจำนวนเงินที่จ่ายทั้งสิ้น โดยรวมยอดเงินจากช่องที่ (4) ถึง (14)

แบบฟอร์ม

[illegible]

วิธีรวมเงินในแต่ละเดือน

- 5** ทุกวันสิ้นเดือนให้รวมจำนวนเงินที่ได้รับ และจำนวนเงินที่จ่ายไปในแต่ละเดือน เขียนยอดรวมจำนวนเงินแต่ละช่อง ไว้ในบรรทัด “ รวมเดือน.....” และระบุชื่อเดือนไว้ด้วย เทียบยอดรายรับกับรายจ่ายในแต่ละเดือน ก็จะช่วยให้ทราบว่ามียาบริบมากกว่าหรือน้อยกว่ารายจ่าย

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 ถึง 2)	รายจ่าย											รวมรายจ่าย (รวม 4 ถึง 14)
		ประกอบอาชีพ	รายรับอื่นๆ		ประกอบอาชีพ		ในครัวเรือน									
					ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ	ชื่อสินทรัพย์ถาวร	ค่าอาหาร	ค่าของใช้	ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	ค่าน้ำมันรถ	ให้เงินลูก	ฝากเงิน	ชำระคืนเงินกู้		อื่นๆ	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)

5

ลงยอดรวมเดือน

ตัวอย่าง

เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพผลิตบุดู มีรายการรับ – จ่ายเงิน ดังนี้

วันที่	5 ตุลาคม	2552	กู้เงินมา	20,000	บาท
			ซื้อบ่อซีเมนต์หมักปลา 4 บ่อ	4,000	บาท
			(คาดว่าจะใช้งานได้ 5 ปี)		
			จ่ายค่าอาหาร	300	บาท
			จ่ายค่าน้ำมันรถ	200	บาท
วันที่	10 ตุลาคม	2552	ถอนเงินฝากธนาคาร	10,000	บาท
			ซื้อปลาเกะดัก 2 ตัน	21,000	บาท
			ซื้อเกลือเม็ด 12 กระสอบ	1,600	บาท
			ค่าวัสดุอื่นๆ	500	บาท
			(ไม้พาย พั่ว พลาสติกและอื่นๆ)		
วันที่	14 ตุลาคม	2552	ซื้อของใช้ในครัว	700	บาท
			จ่ายค่าอาหาร	600	บาท
			ไปหาหมอ	100	บาท
วันที่	20 ตุลาคม	2552	รับค่าจ้างถักอวนจับปลา	500	บาท
			จ่ายค่าอาหาร	300	บาท
			ให้เงินลูก	200	บาท

การลงรายรับ - รายจ่าย และการรวมเงินแต่ละช่อง ทุกช่องของเดือนตุลาคม 2552

วัน เดือน ปี	รายการ	รายรับ		รวมรายรับ (รวม 1 ถึง 2)	รายจ่าย											รวมรายจ่าย (รวม 4 ถึง 14)	
		ประกอบอาชีพ	รายรับอื่นๆ		ประกอบอาชีพ		ในครัวเรือน										
					ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ	ซื้อสินทรัพย์ถาวร	ค่าอาหาร	ค่าของใช้	ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	ค่าน้ำมันรถ	ให้เงินลูก	ฝากเงิน	ชำระคืนเงินกู้		อื่นๆ		
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	
5 ต.ค 52	ได้เงินมา		20,000	20,000													
	ซื้อบ่อซีเมนต์หมักปลา 4 บ่อ					4,000										4,000	
	จ่ายค่าอาหาร						300									300	
	จ่ายค่าน้ำมันรถ									200						200	
10 ต.ค. 52	ถอนเงินฝากธนาคาร		10,000	10,000													
	ซื้อปลากะตัก 2 ตัน				21,000											21,000	
	ซื้อเกลือเม็ด 12 กระสอบ				1,600											1,600	
	ค่าวัสดุอื่น ๆ (ไม้พาย พลาสติกและอื่นๆ)				500											500	
14 ต.ค. 52	ซื้อของใช้ในครัว							700								700	
	จ่ายค่าอาหาร						600									600	
	ไปหาหมอ														100	100	
20 ต.ค. 52	รับค่าจ้างอีกวันจับปลา		500	500													
	จ่ายค่าอาหาร						300									300	
	ให้เงินลูกใช้										200					200	
	รวมเดือนตุลาคม		30,500	30,500	23,100	4,000	1,200	700		200	200				100	29,500	

↑ 5 ↓ ลงยอดรวมเดือน ↑

เงินสดคงเหลือยกมาจากเดือนก่อน.....บาท บวก รวมรายรับ 30,500 บาท หัก รวมรายจ่าย 29,500 บาท เงินสดคงเหลือยกไปเดือนหน้า 1,000 บาท
 รายรับ (สูง)/ต่ำ กว่ารายจ่าย เท่ากับ 1,000 บาท (รวมรายรับหักด้วยรายจ่าย)

จากตัวอย่าง เดือนตุลาคม 2552

ไม่มีรายรับจากการประกอบอาชีพผลิตบูตู มีรายรับอื่นๆ 30,500 บาท รวมรายรับทั้งสิ้น 30,500 บาท

มีรายจ่ายประกอบอาชีพเป็นค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพ 23,100 บาท ซื้อสินทรัพย์ถาวร (บ่อซีเมนต์หมักปลา) 4,000 บาท

และมีรายจ่ายในครัวเรือนเป็นค่าอาหาร 1,200 บาท ค่าของใช้ 700 บาท ค่าน้ำมันรถ 200 บาท ให้เงินลูก 200 บาท และอื่นๆ (หาหมอ) 100 บาท รวมรายจ่ายทั้งสิ้น 29,500 บาท

ดังนั้น รายรับ สูงกว่า รายจ่าย 1,000 บาท $(30,500 - 29,500)$

สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- ① ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- ② ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- ③ ⑤ ⑦ ⑨ ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- ④ ⑥ ⑧ ⑩ ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- ⑪ ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อบ่อซีเมนต์หมักปลา เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี	รายการ	อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร
		รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพผลิตบุดู

เกษตรกรจะผลิตบุดูมากที่สุดในช่วงเดือนกรกฎาคม และเดือนตุลาคมของทุกปี เนื่องจากมีปลากะตักมาก ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการทำบุดู โดยนำปลากะตักมาคลุกเคล้ากับเกลือเม็ด ในอัตราส่วน 3 ต่อ 1 หมักไว้ในภาชนะต่างๆ เช่น โห้ โอ่ง บ่อซีเมนต์ เป็นต้น แล้วโรยเกลือปิดส่วนบน หลังจากนั้นใช้วัสดุ เช่น ไม้ไผ่สาน กดทับกันไม่ให้ปลาลอย และปิดฝาหรือคลุมด้วยพลาสติกให้แน่น ในระหว่างการหมักต้องไม่ให้อากาศเข้าไปในภาชนะ จากนั้นนำมาตากแดดปล่อยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยกระบวนการหมักตามธรรมชาติ โดยไม่มีการเปิดบ่อบุดู ใช้ระยะเวลาในการหมักประมาณ 8 – 12 เดือน

การหมักปลาในบ่อซีเมนต์ขนาดบรรจุ 400 ลิตร จะได้น้ำบุดูใสประมาณ 260 ลิตร และเนื้อมันประมาณ 140 ลิตร เกษตรกรจะนำเนื้อมันมาต้มในส่วนผสม ประกอบด้วย น้ำบุดูใส 20 ลิตร น้ำ 200 ลิตร และเกลือเม็ด 60 กิโลกรัม จะได้น้ำบุดูชั้นประมาณ 200 ลิตร สำหรับการขายบุดูเกษตรกรอาจขายยกบ่อ หรือบรรจุในภาชนะต่างๆ ราคาขายโดยประมาณของบุดูน้ำใส ลิตรละ 30 บาท ส่วนบุดูน้ำขุ่นลิตรละ 25 บาท

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพผลิตบุดู			มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้		
วันที่	5 ตุลาคม	2552	ซื้อบ่อซีเมนต์หมักปลา 4 บ่อ (คาดว่าจะใช้งานได้ 5 ปี)	4,000	บาท
วันที่	10 ตุลาคม	2552	ซื้อปลากะตัก 2 ตัน	21,000	บาท
			ซื้อเกลือเม็ด 12 กระสอบ	1,600	บาท
			ค่าวัสดุอื่นๆ	500	บาท
			(ไม้พาย พลั่ว พลาสติกและอื่นๆ)		
วันที่	24 กันยายน	2553	ซื้อเกลือเม็ด 4 กระสอบ	600	บาท
			ซื้อแกลลอน 360 ใบ	7,000	บาท
วันที่	2 ตุลาคม	2553	จ่ายค่าแรงงานบรรจุ	400	บาท
			ค่าพื้ดินตม่น้ำ	200	บาท
วันที่	3 ตุลาคม	2553	ขายบุดูน้ำใส	28,500	บาท
วันที่	4 ตุลาคม	2553	จ่ายค่าแรงงานบรรจุ	400	บาท
วันที่	5 ตุลาคม	2553	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	1,200	บาท
วันที่	7 ตุลาคม	2553	ขายบุดูน้ำขุ่น	20,000	บาท
			คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000	บาท

เมื่อขายบุดูหมดทุกบ่อแล้ว ปรากฏว่ามีแกลลอนคงเหลือ 9 ใบ คิดเป็นเงิน 175 บาท และเกลือเม็ดคงเหลือ 10 กิโลกรัม คิดเป็นเงิน 25 บาท

การลงรายรับ - รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพผลิตปุ๋ย		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
5 ต.ค. 52	ซื้อบ่อซีเมนต์หมักปลา 4 บ่อ									4,000
10 ต.ค. 52	ซื้อปลาตะกัก 2 ตัน		21,000							
	ซื้อเกลือเม็ด 12 กระสอบ		1,600							
	ค่าวัสดุอื่นๆ (ไม้พาย พลาสติกและอื่นๆ)		500							
24 ก.ย. 53	ซื้อเกลือเม็ด 4 กระสอบ		600							
	ซื้อแกลลอน 360 ใบ		7,000							
2 ต.ค. 53	จ่ายค่าแรงงานบรรจุ		400							
	ค่าพื้ดม่น้ำ		200							
3 ต.ค. 53	ขายปูนน้ำใส	28,500								
4 ต.ค. 53	จ่ายค่าแรงงานบรรจุ		400							
5 ต.ค. 53	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		1,200							
7 ต.ค. 53	ขายปูนน้ำชั้น	20,000								
	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
	รวม	48,500	33,900							4,000

วิธีการคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพผลิตぶดู

การคิดกำไร — ขาดทุนจากการประกอบอาชีพผลิตぶดู ให้นำยอดรวมรายได้ เปรียบเทียบกับยอดรวมต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ดังนี้
รายได้

- ขายぶดูบาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าปลากะตักบาท

- ค่าเกลือเม็ดบาท

- ค่าภาชนะบรรจุและวัสดุอื่น ๆบาท

- ค่าฟืนต้มน้ำบาท

- ค่าแรงงานบาท

-บาท

- ดอกเบี้ยเงินกู้บาท

- คิดค่าแรงงานตนเองบาท

- คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิตบาท

.....บาท

หัก ปีจ่ายการผลิตคงเหลือ

.....บาท

.....บาท

กำไร (ขาดทุน) จากการประกอบอาชีพผลิตぶดู

.....บาท

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

เกษตรกรซื้อบ่อซีเมนต์หมักปลาขนาด 400 ลิตร จำนวน 4 บ่อ เป็นเงิน 4,000 บาท คาดว่าใช้งานได้ 5 ปี ใน 1 ปี ผลิตบูดูได้ 1 ครั้ง นับเป็น 1 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 5 ปี ผลิตบูดูได้ 5 รอบการผลิต

$$\begin{aligned} \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี/รอบการผลิต} &= \frac{4,000}{5} \text{ บาท} \\ &= 800 \text{ บาท ต่อปี/รอบการผลิต} \end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยรวมเป็นต้นทุนรอบการผลิตละ 800 บาท

จากตัวอย่าง เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพผลิตぶดู ได้ดังนี้

รายได้			
- ขายぶดู			48,500 บาท
หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย			
- ค่าปลากะตัก	21,000	บาท	
- ค่าเกลือเม็ด	2,200	บาท	
- ค่าภาชนะบรรจุและวัสดุอื่น ๆ	7,500	บาท	
- ค่าฟันท้มน้ำ	200	บาท	
- ค่าแรงงาน	800	บาท	
- ดอกเบี้ยเงินกู้	1,200	บาท	
- คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000	บาท	
- คิตรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต	<u>800</u>	บาท	
	34,700	บาท	
หัก ปัจจัยการผลิตคงเหลือ	<u>200</u>	บาท	<u>34,500 บาท</u>
กำไรจากการประกอบอาชีพผลิตぶดู			<u>14,000 บาท</u>

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการผลิตぶดู 14,000 บาท และมีปัจจัยการผลิตคงเหลือ ได้แก่ แกลลอน 9 ใบ 175 บาท และเกลือเม็ด 10 กิโลกรัม 25 บาท ซึ่งสามารถนำไปใช้ในรอบการผลิตถัดไปได้ ดังนั้น ในรอบการผลิตถัดไปจึงต้องรวมปัจจัยการผลิตที่เหลือเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพด้วย เกษตรกรสามารถหาคำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพผลิตぶดูในแต่ละรอบการผลิตได้โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

.....